

Motion till riksdagen 2009/10:So363

av Kjell Eldensjö (kd)

Äktenskaps- och relationskurser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur allmänna äktenskaps- och relationsutbildningar kan förverkligas.

Motivering

I motion 2007/08:So338 ”Allmänna föräldrar- och relationskurser” föreslogs att kommunerna skulle ges ett utvidgat ansvar för att allmänna föräldrautbildningar anordnas samt att detta ansvar dessutom skulle utvidgas till att omfatta äktenskaps- och relationsutbildningar. Dessa båda yrkanden avstyrktes i betänkande 2007/08:SoU5 ”Utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården m.m.” under rubriken ”Familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter”. I betänkandet behandlas inte alls frågan om stöd till äktenskap och andra, äktenskapsliknande, relationer utan enbart frågan om stöd till föräldraskap. Avstyrkandet av motionens andra yrkande får därmed bedömas ha skett utan att de fakta som lagts på bordet i frågan bearbetats av utskottet.

Då regeringen i maj 2008 tillsatt en utredning kring utökat stöd till föräldraskap, vars betänkande nu också omsatts i en strategi för ett utvecklat föräldrastöd, berörde motion 2008/09:So576 ”Äktenskaps- och relationskurser” enbart stöd till äktenskap etc.

Betänkande 2008/09:SoU17 ”Folkhälsopolitik” behandlade denna genom förenklad behandling, då motionen (tillsammans med ett stort antal andra motioner) sades ta upp ”samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under mandatperioden”. Så vitt kan utläsas av de betänkanden utskottet hänvisar till – 2006/07:SoU6 Folkhälsofrågor, 2006/07:SoU8 Hälso- och sjukvårdsfrågor, 2007/08:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m., 2007/08:SoU7 Nikotinläkemedel i handeln samt 2007/08:SoU11 En förnyad folkhälsopolitik – behandlas

Fel! Okänt namn på

dock inte frågan om stöd till äktenskap etc. genom äktenskaps- och relationsutbildningar i något av dessa.

Att yrkande 2 i motion 2007/08:So338 avstyrkts utan egentlig behandling påpekades också i motion 2008/09:So576: ”Utskottet har avslagit detta yrkande utan att egentligen beröra frågan i sitt ställningstagande och argumentera för ett avslag. Utskottet bör kunna hänvisa till sakliga argument för sitt ställningstagande, även om detta kräver att man får sätta sig in i ett nytt ämne och forskningsområde.”

Mot denna bakgrund vore det av värde att utskottet ännu en gång ges möjlighet att behandla de fakta som skulle ligga till grund för ett tillkännagivande om att utreda hur allmänna äktenskaps- och relationsutbildningar kan förverkligas.

Liksom med föräldrautbildning och föräldrarkurser finns vetenskapliga studier som visar att föräldrarna, barnen och samhället vinner på äktenskaps- och relationsutbildningar. Makar kan lära sig handskas med konflikter i relationen och leva längre och lyckligare i sitt förhållande. Förutom alternativen att skiljas eller att kvarstå i en dålig relation, finns alltså ett tredje alternativ: att få hjälp med sin relation så att den fungerar bättre. Även här har Folkhälsoinstitutet gjort ett värdefullt arbete, och funnit en metod – PREP, Preventative Relationship Enhancement Program – som vetenskapligt visat sig förbättra förhållanden. (www.fhi.se, Föräldrarelationen – prevention av problem.)

I en av sina publikationer av serien Barn och deras familjer skriver Statistiska centralbyrån: ”Jämfört med år 1999 var 8 500 färre barn med om en separation under 2006.” Jag tror ingen – utom de mest extrema politikerna, debattörerna och opinionsbildarna – upplever det som negativt att fler parrelationer håller samman med detta resultat. SCB uppger att särskilt bland barn med samboföräldrar minskar separationsrisken: ”Andelen barn med samboföräldrar som varit med om en separation under året har minskat från 5,7 procent år 1999 till 4,5 procent år 2006.”

Fortfarande uppvisar emellertid olika slags vuxenrelationer olika grad av separation eller skilsmässa. Enligt SCB är den mest stabila familjeformen en traditionell kärnfamilj där föräldrarna ingått äktenskap, och den minst stabila är en ombildad familj där föräldrarna lever som sambo. Andelen barn som får uppleva en föräldrareparation skiljer sig åt på följande sätt: barn till ett gift par i en traditionell kärnfamilj – 2 procent, till ett sambopar i en kärnfamilj – 4 procent, till ett gift par i en ombildad familj – strax över 5 procent, samt barn till ett sambopar i en ombildad familj – 7 procent.

Den gamla sanningen ”Ju mer vi skiljer oss, ju mer skiljer vi oss” är alltså sann, liksom att äktenskapet är instiftat mellan man och kvinna för att, inte minst, ge en stabil uppväxtmiljö åt barnen. Om en man och en kvinna kan uppmuntras att ingå äktenskap och få hjälp att få sitt första äktenskap att hålla ihop är detta en stor vinst. Att detta i dag inte är självklart faller dessvärre tillbaka på moderna myter, en ideologiserad världsbild och irrationella känslökäl som inte är grundade i verkligheten. Här har riksdag och regering ett stort ansvar att agera på evidens och vetenskap och ställa sig över det slags

Fel! Okänt namn på

moralism som snarast glorifierar olika angrepp på äktenskapet som institution där skilsmässan är den främsta lösningen på relationsproblem.

Det är väsentligt att riksdag och regering i opinionsbildande syfte visar att det finns en tilltro till människors förmåga att lösa konflikter och relationsproblem och att par i en utsatt situation också kan räkna med samhällets stöd och skydd. FN-deklarationen, Europakonventionen och andra människorättsliga dokument stadgar ju som bekant att familjen – som i kontexten förstås vara byggd på äktenskapet mellan man och kvinna, men numera tillämpas även på samboförhållanden – har rätt till samhällets och statens skydd och stöd. Om utskottet och riksdagen avvisar rätten till stöd i form av äktenskaps- och relationskurser bör man kunna motivera detta eller leda i bevis att denna stadgade rättighet redan uppfylls.

Ett föregångsland inom detta område är Storbritannien där såväl arbetarpartiet som de konservativa valt att lyfta fram äktenskapets fördelar och uppmuntra till stöd för parrelationer. Tories faktaserie Breakthrough Britain innehåller grundläggande fakta i frågan.

Familjekonflikter är numera den vanligaste orsaken till att barn kontaktar Bris. Under 2005 berörde nästan 3 600 barnkontakter och vart fjärde vuxensamtal till Bris familjekonflikter. Under 2008 rapporterar Bris att de samtal från barn som tar upp problematiken kring föräldrars skilsmässa ökat rejält. Mellan 2006 och 2007 var ökningen 35 procent, och det allra vanligaste är nu att de pratar om hur det delade boendet mellan mamman och pappan fungerar – eller inte fungerar. Det är föräldrarnas ansvar att se till att relationerna i familjen fungerar, men samhället behöver också här gå in och ge stöd. (Bris-rapporten 2005 – Samtal och mejl till Bris 2005. Annelie Ivarsson, ”Allt fler barn ringer Bris om skilsmässor”, Dagens Nyheter, 6 augusti 2008.)

Eftersom vi i Sverige har en stark folkbildningstradition borde det vara naturligt att vi utbildar oss för att klara av det värdefullaste vi har: våra barn och våra relationer till varandra. Par som ska gifta sig kan erbjudas utbildning om hur man ger förhållandet en bra start och om hur man undviker att kriserna leder till splittring. Viktiga platser för utbildning, rådgivning och nätverksbyggande kan vara vårdcentraler, kyrkor, studieförbund, folkrörelser och ideella organisationer. Allt det viktiga föräldra- och parstödande arbete som bedrivs inte minst genom intresse- och frivilligorganisationerna ska uppmuntras och stödjas.

Det är också viktigt att se att en sådan satsning som här föreslås inte kommer att innebära några extra kostnader, eftersom samhället snabbt skulle göra andra besparingar. Tryggare barn och föräldrar innebär minskade kostnader för kommuner och landsting. Men framför allt innebär det medmänskliga och sociala vinster.

Kommunerna bör därför ges ett obligatoriskt ansvar att tillse att äktenskaps- och relationsutbildningar erbjuds, även om detta inte behöver innebära att kommunen genomför utbildningen. Hur detta ska genomföras bör utredas.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 1 oktober 2009

Kjell Eldensjö (kd)